

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET MEŽNARIĆ PROTIV HRVATSKE (br. 2)

(Zahtjev br. 10955/03)

PRESUDA

STRASBOURG

6. listopada 2005.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
§ 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Mežnarić protiv Hrvatske (br. 2),

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,
  - g. P. LORENZEN,
  - gđa N. VAJIĆ,
  - gđa S. BOTOCHAROVA,
  - g. A. KOVLER,
  - gđa E. STEINER,
  - g. K. HAJIYEV, *suci*,
  - i g. S. QUESADA, *zamjenik tajnika Odjela*,
- nakon vijećanja zatvorenog za javnost 15. rujna 2005.,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 10955/03) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin g. Ivan Mežnarić ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 13. veljače 2003. godine.

2. Hrvatsku su Vladu ("Vlada") zastupale njene zastupnice, prvo gđa L. Lukina Karajković, a potom gđa Š. Stažnik.

3. Dana 7. srpnja 2004. godine Sud je odlučio Vladu obavijestiti o zahtjevu. Primjenjujući članak 29. stavak 3. Konvencije odlučio je istovremeno odlučiti o osnovanosti i dopuštenosti zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva rođen je 1954. godine i živi u Zagrebu.

5. Dana 29. studenoga 1991. Hrvatska je vojska rekvirirala vozilo koje je pripadalo podnositelju zahtjeva. U prometnoj nesreći 16. svibnja 1993. vozilo je oštećeno na način da se više ne može popraviti.

6. Dana 19. siječnja 1996. podnositelj zahtjeva je pokrenuo građanski postupak pred Općinskim sudom u Zagrebu tražeći naknadu štete od Republike Hrvatske. Svoj je zahtjev temeljio na članku 180. Zakona o obveznim odnosima.

7. Dana 6. studenoga 1999. Hrvatski Sabor je donio dopune Zakona o obveznim odnosima ("Zakon o dopunama iz 1999."). Dopunama tog propisa predviđeno je da se prekidaju svi postupci koji se vode protiv države radi naknade štete koju su počinili pripadnici hrvatske vojske i policije u obavljanju svoje službe tijekom Domovinskoga rata u Hrvatskoj.

8. Dana 3. srpnja 2000. Općinski je sud u Zagrebu na temelju tog propisa prekinuo postupak.

9. Dana 14. srpnja 2003. Hrvatski Sabor je donio novi propis o odgovornosti države za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatske vojske i policije u obavljanju svoje službe tijekom Domovinskoga rata ("Zakon o odgovornosti za štetu iz 2003.").

10. Dana 18. prosinca 2003. postupak je nastavljen.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

11. Članak 184. (a) Zakona o dopunama iz 1999. (Zakon o dopunama Zakona o obveznim odnosima, *Narodne novine*, br. 112/1999) predviđa da se prekidaju svi postupci pokrenuti protiv države za naknadu štete koju su počinili pripadnici hrvatske vojske i policije u obavljanju svoje službe tijekom Domovinskoga rata u Hrvatskoj od 7. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996.

12. Osim toga, Zakon o dopunama iz 1999. obvezao je Vladu da Saboru podnese poseban propis kojim bi se uredila odgovornost za naknadu te štete u roku od šest mjeseci od stupanja tog zakona na snagu.

13. Zakon o odgovornosti za štetu iz 2003. (Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata, *Narodne novine*, br. 117/2003) uređuje uvjete pod kojima je država odgovorna za isplatu naknade štete koju su prouzročili pripadnici vojske i policije tijekom Domovinskoga rata. On također predviđa da se nastavljaju svi postupci prekinuti na temelju Zakona o dopunama iz 1999.

14. Mjerodavni dio članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, (*Narodne novine*, br. 49/2002, "Zakon o Ustavnom sudu"), glasi kako slijedi:

"(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud....."

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu.....iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti ...

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegovog ustavnog prava ... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu."

15. Članak 29. stavak 1. Ustava (Ustav Republike Hrvatske, *Narodne novine*, br. 41/2001) glasi kako slijedi:

"1. Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela."

16. Dana 24. ožujka 2004. Ustavni je sud donio odluku br. U-III-829/2004 u predmetu g. N. koji je ustavnu tužbu podnio na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu, navodeći povredu članka 29. stavka 1. Ustava. Prigovorio je duljini postupka i pomanjkanju pristupa sudu jer je njegov postupak pred domaćim sudovima na dulje vrijeme prekinut na temelju zakona. U svojoj je odluci Ustavni sud utvrdio da je došlo do povrede ustavnoga prava na suđenje u razumnom roku i ustavnoga prava na pristup sudu. Naložio je dotičnome sudu da u roku od jedne godine donese odluku u predmetu g. N. kojemu je dodijelio i naknadu.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

17. Podnositelj zahtjeva je prigovorio da nije imao pristup sudu jer je Općinski sud u Zagrebu prekinuo njegov postupak na temelju Zakona o dopunama iz 1999. Pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

A. Dopuštenost

1. Sukladnost *ratione temporis*

18. Vlada je ustvrdila kako su domaće vlasti odgovorne samo za događaje koji su se zbili nakon 5. studenoga 1997. kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku.

19. Sud bilježi kako je postupak podnositelja zahtjeva *de facto* prekinut 6. studenoga 1999. kad je Zakon o dopunama iz 1999. stupio na snagu. U skladu s tim Zakonom Općinski sud u Zagrebu nije mogao nastaviti postupak. Formalnu odluku o prekidu postupka donio je 3. srpnja 2000., a postupak je nastavljen tek 18. prosinca 2003. na temelju Zakona o odgovornosti za štetu iz 2003. Iz toga slijedi da se situacija koja je bila predmet prigovora podnositelja zahtjeva dogodila nakon ratifikacije Konvencije od strane Hrvatske 5. studenoga 1997. Sud je, prema tome, nadležan *ratione temporis* za ispitivanje zahtjeva u mjeri u kojoj se on tiče prekida postupka podnositelja zahtjeva nakon 5. studenoga 1997. Iz toga slijedi da se Vladin prigovor u vezi s time mora odbiti.

2. Status žrtve podnositelja zahtjeva

20. Vlada je nadalje ustvrdila kako podnositelj zahtjeva ne može više tvrditi da je žrtva u smislu članka 34. Konvencije jer je 14. srpnja 2003. Sabor donio Zakon o odgovornosti za štetu iz 2003. koji je predviđao da se nastavljaju postupci prekinuti na temelju Zakona o dopunama iz 1999.

21. Podnositelj zahtjeva nije se složio s Vladom.

22. Sud smatra kako status žrtve u slučaju podnositelja zahtjeva može ovisiti o naknadi dodijeljenoj na domaćoj razini na temelju činjenica radi kojih on prigovara pred Sudom (vidi *Andersen v. Denmark*, br. 12860/87 i *Frederiksen and Others v. Denmark*, br. 12719/87, odluke Komisije od 3. svibnja 1988.; *Normann v. Denmark* (dec.), br. 44704/98, 14. lipnja 2001.; te *Jensen and Rasmussen v. Denmark* (dec.), br. 52620/99, 20. ožujka 2003.) i o tome jesu li domaće vlasti, izričito ili u biti, priznale povredu Konvencije. Tek kad su ta dva uvjeta ispunjena supsidijarna narav zaštitnoga mehanizma Konvencije sprječava ispitivanje zahtjeva (vidi presudu u predmetu *Eckle v. Germany* od 15. srpnja 1982., Serija A br. 51, str. 32, §§ 69 *et seq.*, te predmet *Jensen v. Denmark* (dec.), br. 48470/99, ECHR 2001-X).

23. Sud primjećuje kako stranke ne osporavaju činjenicu da je podnositelj zahtjeva bio lišen pristupa sudu u razdoblju od studenoga 1999. do srpnja 2003. Međutim, navodna povreda nije priznata niti jednom odlukom domaćih sudova, niti je podnositelju zahtjeva dodijeljena ikakva naknada zbog nje.

24. U takvim okolnostima podnositelj zahtjeva može tvrditi da je žrtva povrede prava zajamčenih Konvencijom (vidi, na primjer, *Lulić and Becker v. Croatia*, br. 22857/02, § 34, 24. ožujka 2005.).

25. Vladin se prigovor, prema tome, mora odbiti.

3. Iscrpljenje domaćih pravnih sredstava

26. Vlada je uz to pozvala Sud da zahtjev odbije zbog toga što podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva kako zahtijeva članak 35. stavak 1. Konvencije.

27. Vlada je dostavila preslik odluke Ustavnoga suda od 24. ožujka 2004. u kojoj je, u jednom sličnom predmetu, utvrđeno da je došlo do povrede prava na pristup sudu. Prema mišljenju Vlade, promjenom sudske prakse Ustavnoga suda stvoreno je novo domaće pravno sredstvo protiv navodnih povreda prava na pristup sudu.

28. Vlada je istaknula kako je postupak u predmetu podnositelja zahtjeva još u tijeku i kako on stoga može podnijeti ustavnu tužbu u skladu s novom sudskom praksom. Budući da ta sudska praksa Ustavnome sudu dopušta ne samo dodijeliti naknadu, već i utvrditi rok u kojem nadležni sud treba riješiti predmet, Vlada je ustvrdila kako ta tužba predstavlja djelotvorno pravno sredstvo i kako bi Sud trebao napraviti izuzetak od općeg pravila za iscrpljenje domaćih pravnih sredstava prema kojemu podnositelj zahtjeva treba iscrpiti samo ona pravna sredstva koja su na raspolaganju u trenutku podnošenja zahtjeva Sudu.

29. Podnositelj zahtjeva je osporio taj stav. Naveo je kako je svoj zahtjev podnio Sudu prije promjene sudske prakse Ustavnoga suda.

30. Sud podsjeća kako se, u svjetlu nove sudske prakse na koju se poziva Vlada, tužba Ustavnome sudu može, kad je riječ o pitanjima pristupa sudu, smatrati djelotvornim pravnim sredstvom koje je potrebno iscrpiti prije obraćanja Sudu u svim zahtjevima podnesenim nakon prve odluke kojom se utvrdila ta nova praksa (vidi predmet *Pikić v. Croatia*, br. 16552/02, § 29, 18. siječnja 2005.). Međutim, Sud je utvrdio i kako nema posebnih okolnosti koje bi opravdale odstupanje od općeg pravila koje se odnosi na neiscrpljenje u odnosu na zahtjeve podnesene prije nastanka nove sudske prakse (vidi naprijed citiranu presudu *Pikić*, § 32). Sud ne vidi razloga za odstupanje od tog zaključka.

31. U ovom predmetu zahtjev je podnesen Sudu 13. veljače 2003., a novo je domaće pravno sredstvo postalo raspoloživo tek 24. ožujka 2004.

32. Vladin se prigovor, prema tome, mora odbaciti.

4. Zaključak

33. Sud bilježi kako ovaj zahtjev nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Bilježi i kako on nije nedopušten niti s jedne druge osnove. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

34. Vlada je ustvrdila kako je podnositelj zahtjeva imao pristup sudu budući da je pokrenuo građanski postupak za naknadu štete pred Općinskim sudom u Zagrebu. Činjenica da je sud prekinuo postupak na temelju Zakona o dopunama iz 1999. nije utjecala na pravo podnositelja zahtjeva na pristup sudu jer je postupak prekinut samo privremeno, do donošenja novoga propisa. Donošenjem Zakona o odgovornosti za štetu iz 2003. podnositelju zahtjeva omogućen je pristup sudu.

35. Vlada je priznala da su od donošenja Zakona o dopunama iz 1999. do donošenja Zakona o odgovornosti za štetu iz 2003. prošle četiri godine. Međutim, istaknula je kako je to razdoblje znatno kraće nego u predmetu *Kutić* u kojem je Sud utvrdio povredu prava

podnositelja zahtjeva na pristup sudu (vidi predmet *Kutić v. Croatia*, br. 48778/99, ECHR 2002-II).

36. Podnositelj zahtjeva osporio je te stavove. Ustvrdio je kako mu je zbog nedonošenja novoga propisa u utvrđenom roku država onemogućila dobiti naknadu za svoje vozilo.

37. Sud ponavlja kako je u članak 6. stavak 1. Konvencije ugrađeno "pravo na sud", a jedan vid toga prava je pravo na pristup, to jest pravo pokretanja postupka pred sudom u građanskim stvarima (vidi presudu u predmetu *Golder v. the United Kingdom* od 21. veljače 1975., Serija A br. 18., str. 13-18, §§ 28-36).

38. Međutim, to pravo nije apsolutno, već može podlijegati ograničenjima. Podrazumijeva se kako su ona dopuštena jer pravo na pristup po sâmoj svojoj naravi zahtijeva uređenje od strane države. U tom pogledu države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene, iako konačnu odluku o poštivanju zahtjeva iz Konvencije donosi Sud. Sud se mora uvjeriti da primijenjena ograničenja ne ograničavaju niti smanjuju pristup koji je pojedincu ostavljen na takav način ili u tolikoj mjeri da bi bila narušena sâma bît prava. Nadalje, ograničenje neće biti u skladu s člankom 6. stavkom 1. ako ne teži legitimnom cilju i ako ne postoji razumni odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se nastoji ostvariti (vidi presudu u predmetu *Stubbings and Others v. the United Kingdom* od 22. listopada 1996., *Reports* 1996-IV, § 50).

39. Sud nadalje naglašava kako je u predmetima *Kutić* i *Multiplex* utvrdio povredu prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu prema članku 6. stavku 1. Konvencije, zbog toga što mu je, zbog intervencije zakonodavca, uskraćena svaka mogućnost da sud o njegovom zahtjevu odlučuje kroz dulje razdoblje (vidi naprijed citirani predmet *Kutić v. Croatia*, § 33 i predmet *Multiplex v. Croatia*, br. 58112/00, § 55, 10. srpnja 2003.).

40. U ovome je predmetu postupak *de facto* prekinut od 6. studenoga 1999. kad je donesen Zakon o dopunama iz 1999. Zbog tog Zakona Općinski sud u Zagrebu nije mogao nastaviti s ispitivanjem tužbenoga zahtjeva podnositelja zahtjeva barem do srpnja 2003. kad je donesen novi propis.

41. Sud smatra, u skladu sa svojom sudskom praksom (vidi naprijed citirani predmet *Multiplex v. Croatia*; te predmet *Aćimović v. Croatia*, br. 61237/00, ECHR 2003-XI), kako činjenica da je podnositelj zahtjeva kroz dulje razdoblje zakonom bio spriječen u tome da o njegovom zahtjevu građanske naravi odluče domaći sudovi predstavlja povredu članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

42. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

43. Podnositelj zahtjeva je zatražio 615.000 hrvatskih kuna (otprilike 83.100 eura (EUR)) na ime materijalne i nematerijalne štete.

44. Vlada je smatrala kako je zatraženi iznos pretjeran.

45. Sud ne nalazi nikakve uzročne veze između povrede koja je predmet prigovora i navodne materijalne štete. Osobito, posao Suda nije nagađati kakav bi bio ishod postupka da je postupak bio u skladu sa zahtjevima iz članka 6. stavka 1. (vidi, *inter alia*, predmet *Göçer*

v. *the Netherlands*, br. 51392/99, § 37, 3. listopada 2002.). Stoga se ne dosuđuje nikakva naknada materijalne štete.

46. Ipak, Sud nalazi kako je podnositelj zahtjeva pretrpio nematerijalnu štetu koja se ne može nadoknaditi sânim utvrđenjem povrede. Temeljeći svoju procjenu na pravičnoj osnovi i imajući na umu okolnosti predmeta, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 4.000 EUR kao naknadu nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koje bude potrebno zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

47. Podnositelj zahtjeva je zatražio i 7.700 HRK (otprilike 1.040 EUR) za troškove i izdatke nastale pred domaćim sudovima.

48. Vlada je taj zahtjev osporila.

49. Sud ponavlja kako se naknada troškova i izdataka može dosuditi samo u mjeri u kojoj ih je podnositelj zahtjeva stvarno i neophodno pretrpio, te ako je njihova visina razumna (vidi predmet *Iatridis v. Greece* (pravedna naknada) [GC], br. 31107/96, § 54, ECHR 2000-XI). U ovome predmetu, na temelju informacija koje posjeduje i naprijed navedenih kriterija, Sud primjećuje kako ništa u spisu ne ukazuje na to da je podnositelj zahtjeva zbog pomanjkanja pristupa sudu u domaćim postupcima pretrpio ikakve dodatne troškove i izdatke (vidi, na primjer, *Kastelic v. Croatia*, br. 60533/00, § 44, 10. srpnja 2003.). Prema tome, Sud na to ime ne dosuđuje nikakvu naknadu.

C. Zatezna kamata

50. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti sljedeći iznos koji treba preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:

(i) 4.000 EUR (četiri tisuće eura) na ime nematerijalne štete;

(ii) sve poreze koji bude potrebno zaračunati na naprijed navedene iznose;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

4. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 6. listopada 2005. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Santiago QUESADA
zamjenik Tajnika

Christos ROZAKIS
predsjednik